

„Man Booker Prize“ finalininkė

KNYGA LAIKO BŪČIAI



romanas

RUTH OZEKI

baltos lankos

RUTH OZEKI
KNYGA LAIKO BŪČIAI

Romanas

Iš anglų kalbos vertė Nijolė Regina Chijenienė

baltos lankos

I dalis

Senovės buda kartą pasakė:

*Visą laiko būtį stoviu ant aukščiausios viršukalnės,
Visą laiko būtį žengiu giliausio vandenyno dugnu,
Visą laiko būtį – demonas trimis galvomis ir aštuoniomis
rankomis,*

*Visą laiko būtį – auksinis budos kūnas su šešiolika kojų,
Visą laiko būtį – vienuolio lazda ar mokytojo šluotelė¹
Visą laiko būtį – stulpas arba žibintas,
Visą laiko būtį – bet kuris Dikas ar Džeinė²,
Visą laiko būtį – visut visutėlė žemė ir bekraštis dangus.*

Dogenas Dzendži, „Laiko būtis“³

- 1 Japoniškai *hosu* – arklio ašutų šluotelė, nešiojama dzenbudizmo vienuolių. (Čia ir toliau, kur nenurodyta kitaip, – aut. past.)
- 2 Japoniškai čiosan riši – pažodžiui „trečias Džango ir ketvirtas Li sūnus“; idioma, reiškianti „eilinis asmuo“. Aš išverčiau „bet kuris Dikas ar Džeinė“, bet taip pat galėjau parašyti ir „bet kuris Tomas, Dikas ar Haris“.
- 3 Eihei Dogenas Dzendži (1200–1253) – japonų dzeno meistras, parašęs *Šiobogendzo* (*Tikrosios dharmos akies lobyną*). „Laiko būtis“ (*Udži*) yra vienuoliktas jo skyrius.

Nao

1.

Sveiki!

Mano vardas Nao, ir aš esu laiko būtis. Ar žinot, kas yra laiko būtis? Gerai, luktelkit, aš jums paaiškinsiu.

Laiko būtis yra tas, kas gyvena laike, vadinasi, jūs ir aš, ir kiekvienas iš mūsų, kuris yra, buvo ar bus. Pavyzdžiui, aš dabar sėdžiu prancūzų kambarinių kavinėje Akibos Elektros mieste ir klausydamosi liūdnos šansonos, kuri skamba kažkur jūsų praeityje, o kartu ir mano dabartyje, rašau visa tai ir galvoju apie jus, kažkur mano ateityje. Ir jeigu jūs dabar tai skaitot, gal irgi galvojat, kas aš per viena.

Jūs spėliojat, kas aš.

Aš spėliuju, kas jūs.

Kas jūs ir ką veikiat?

Ar kybot ant rankenos Niujorko traukinyje, ar mirkstat karštoje vonioje Saniveilyje?

Ar kaitinatės saulėje smėlėtame Puketo paplūdimyje, ar dildotės kojų nagus Braitone?

Ar jūs vyras, ar moteris, ar kas nors per vidurį?

Ar jūsų mergina verda jums gardžius pietus, ar kemšate šaltus kinų makaronus iš popierinės dėžutės?

Ar gulit susirangęs, abejingai atsukęs nugarą knarkiančiai žmonai, ar nekantriai laukiat, kol jūsų gražuolis meilužis išsimaudys ir jūs aistringai pasimylėsit?

Ar turit katę, kuri dabar tupi jums ant kelių? Ar jos galva prakvipusi kedrais ir šviežiu oru?

Iš esmės tai nelabai ir svarbu, nes tuo metu, kai tai skaitysit, viskas bus kitaip ir jūs, tingiai vartydamas šios knygos – tikriau pasakius, paskutinių mano dienų šioje žemėje dienoraščio – puslapius ir svarstydamas, skaityti toliau ar ne, būsit visai kitoje aplinkoje. Ir jeigu nuspręsit daugiau neskaityti, ką gi, nieko baus, nes aš ir šiaip tikėjau ne tokio kaip jūs. Bet jeigu vis dėlto pasiryšit skaityti toliau, tada – spėkit, kas tada? Tada jūs – mano mėgstamo tipo laiko būtis ir mes kartu kursim stebuklą!

2.

Fui. Kažkokios nesąmonės. Turėsiu pasistengti. Aišku, jūs stebintės, kas per kvaila mergiūkštė, kad taip rašo.

Ką gi, tai aš taip rašau.

Nao.

Nao – tai mano vardas. Naoko Jasutani, bet galite vadinti mane Nao, nes visi taip vadina. Ir jeigu jau mes ir toliau šitaip bendrausim, tai papasakosiu apie save šiek tiek daugiau!.. ☺

Tiesą sakant, mažai kas pasikeitė. Aš vis dar sėdžiu šitoje prancūzų kambarinių kavinėje Akibos Elektros mieste ir Edit Pilaf dainuoja kitą šansoną, o Babetė ką tik atnešė man kavos ir aš jau gurkšnelį nugėriau. Babetė – mano padavėja kambarinė ir taip pat mano nauja draugė, o kava – „Blue Mountain“, ir aš geriu ją be pieno, nors paauglės nemėgsta, bet juk gera kava ir turi būti juoda, jeigu bent kiek vertini pupelių kartį.

Atsiraitojusi kojineį pasikasau pakinklį.

Tvarkingai susidėlioju sijono klostes, kad gražiai sugultų ant šlaunų.

Užsikišu plaukus – jie ilgumo sulig pečiais – už dešinės ausies, pradurtos penkiose vietose, bet paskui vėl išsitraukiu, kad tiesiog kristų ant veido, nes vienas klerkas otakas⁴ prie gretimo staliuko taip į mane spokso, kad per kūną bėga šiurpuliukai, bet ir juokas ima. Aš su vidurinės mokyklos uniforma ir iš to, kaip jis mane apžiūrinėja, galiu spręsti, kad jo fetišas – moksleivės, bet jeigu taip, tai ką jis veikia prancūzų kambarinių kavinėje? Ar ne mulkis, ką?

Bet niekada negali žinoti. Viskas keičiasi ir viskas yra įmanoma, gal ir mano nuomonė apie jį pasikeis. Gal po kelių minučių jis negrabiai pasilenks mano pusėn ir pasakys ką nors pritrenkiančiai gražaus ir aš pajusiu jam simpatiją, užmiršusi riebaluotus jo plaukus ir spuogus, ir teiksiuosi su juo šiek tiek šnektelėti, ir galiausiai jis pakvies mane pasidairyti pirkinių, ir jeigu sugebės įtikinti, kad tragiškai įsimylėjo, nueisiu su juo į prekybos centrą ir leisiu nupirkti man dailų megztuką arba keitajų⁵, arba rankinę, nors akivaizdu, kad jis neturi daug pinigų. O paskui gal nuvarysim į kokį klubą, išgersim keletą kokteilių, tada čiuožtelsim į „meilės viešbutį“ su didele sūkurine vonia, o kai išsimaudysim ir aš jau būsiu beatsipalaiduojanti, jis staiga parodys savo tikrąjį veidą, suriš mane ir, užmovęs plastikinį maišą nuo naujojo megztuko ant galvos, išprievartaus, o po kelių valandų policija suras mano nuogą kūną be gyvybės ženklų, išnarintomis galūnėmis dryksantį ant grindų šalia didelės apskritos lovos su zebro odos raštų užtiesalu.

4 *Otaku* (お宅) – fanas ar fanatikas, apsėstas kompiuterių, mulkis.

5 *Keitai* (携帯) – mobilusis telefonas.

O gal tik paprašys smauginti jį kelnaitėmis ir kvaišinsis nuostabiu jų aromatu.

O gal tikrovėje nebus nei to, nei ano, o viskas tiktai mano ir jūsų galvose, nes, kaip jau sakiau, kartu mes kursim stebuklą, bent jau per savąją laiko būtį.

3.

Ar jūs vis dar čia? Aš dabar perskaičiau, ką parašiau apie klerką otaką, ir noriu atsiimti savo žodžius. Bjauriai parašiau. Negražu taip pradėti.

Nenoriu, kad susidarytumėte apie mane neteisingą nuomonę. Aš nesu kvaila mergiūkštė. Žinau, kad Edit Pilaf pavardė visai ne Pilaf. Nesu nei kokia nenormali, o juolab ne koks hentajus⁶, o jeigu jūs iš tokių, tai prašom mesti knygą į šalį ir daugiau neskaityti, gerai? Jūs tik nusivilsit ir sugaišit laiką, nes ši knyga ne intymi patvirkusios panelytės išpažintis, pilna rožinių fantazijų ir iškrypėliškų fetišų. Tai visai ne tai, ką jūs manot, nes rašau ją prieš mirtį todėl, kad noriu papasakoti nuostabią istoriją apie savo šimto ketverių metų prosenelės, dzenbudistų vienuolės, gyvenimą.

Turbūt manot, kad apie vienuoles neįmanoma papasakoti nieko nuostabaus, bet mano prosenelė – išimtis, ir visai ne dėl kokių nukrypimų nuo normos. Neabejoju, kad yra daug iškrypėlių vienuolių... ne, gal ne tiek vienuolių, kiek kunigų, tikrai, iškrypėlių kunigų pilna visur... bet mano dienoraštis ne apie juos ir jų nešvankius pomėgius.

6 *Hentai* (変態) – išsigimėlis, iškrypėlis.

Šis dienoraštis papasakos tikrą mano prosenelės Džiko Jasutani istoriją. Ji buvo vienuolė, rašytoja ir naujoji moteris⁷, gyvensi Taišio epochoje⁸. Be to, ji buvo anarchistė ir feministė, mylėjo daugybę vyrų ir moterų, tik be jokio iškrypėliškumo ar nešvan-kumo. Ir net jei vis dėlto užsiminsiu apie kai kuriuos jos meilės romanus, viskas, ką rašysiu, bus istorinė tiesa ir padaršinimas mo-terims, o ne koks lėkštas geišiškas šlamštas. Taigi jeigu šlykštūs iškrypimai teikia jums malonumo, prašyčiau užversti šią knygą ir atiduoti savo žmonai ar bendradarbiui, kad negaištumėt laiko ir negadintumėt nervų.

4.

Mano manymu, gyvenime svarbu nusibrėžti aiškius tikslus, su-tinkat? Ypač kai to gyvenimo likę ne taip ir daug. Nes jeigu neturi aiškių tikslų, tai laikas švilpte prašvilps ir kai ta diena ateis, tu pamatysi, kad stovi ant dangoraižio stogo atbrailos arba sėdi ant lovos su tablečių buteliuku rankoje ir galvoji: Šūdas. Aš susimo-viau. Kodėl neužsibrėžiau aiškesnių tikslų?

Pasakoju tai dėl to, kad iš tikrųjų nežadu čia ilgai užsibūti, ir geriau, kad apie tai žinotumėt ir iš anksto nedarytumėt jokių išvadų. Išankstinės išvados taip užknisa. Panašiai kaip lūkesčiai. Išankstinės išvados ir lūkesčiai pražudys bet kokius santykius, tad gal verčiau pamirškim tai, gerai?

Iš tiesų tai aš netrukus žadu užbaigti savo kelionę laiku, o gal geriau sakyti ne „užbaigti“, nes tada atrodo, kad pasiekiau

7 Naujoji moteris – XX a. pradžioje Japonijoje vartotas terminas, apibūdinantis pažangią, išsilavinusią moterį, atmetančią tradicinius lyčių vaidmens apribojimus.

8 Taišio epocha (1912–1926), pavadinta pagal Taišio imperatorių, dar vadinama Taišio demokratija; trumpas socialinės ir politinės liberalizacijos periodas, pasibaigęs dešiniojo sparno organizuotu kariniu perversmu, privedusiu prie Antrojo pasaulinio karo.

savo tikslus ir esu nusipelnusi žengti toliau, o iš tikrųjų man ką tik sukako šešiolika ir aš dar ničnieko nepasiekiau. Visiškas nulis. Tuščia vieta. Apgailėtina skamba, ar ne? Bet aš ne todėl. Man tik rūpi tikslumas. Gal turėčiau sakyti ne „užbaigti kelionę laiku“, bet išeiti iš laiko. Pasitraukti. Palikti laiką. Nulipti nuo scenos. Aš skaičiuoju akimirkas.

Viena...

Dvi...

Trys...

Keturios...

Ei! Sugalvojau! Skaičiuokim akimirkas⁹ drauge!

9 Plačiau apie dzeno akimirkas žr. A priede.

Ruta

1.

Rutos akis pagavo nedidelį žybsnį, trumpą saulės atspindį iš po didžiulės džiūstančių susiraizgiusių laminarijų krūvos, potvynio sunėtos į krantą. Iš pradžių ji pamanė, jog blizga dvesianti medūza, ir buvo beeinanti pro šalį. Tomis dienomis pakrantė buvo sėte nusėta medūzų – pabaisiškų dilgių padarų, raudonuojančių kaip žaizdos smėlyje.

Vis dėlto kažkas privertė ją sustoti. Pasilenkusi ji pakapstė dumblių krūvą sportbačio nosimi, paskui lazda. Praskleidusi ilgus kaip bizūnai stiebus pamatė, kad blizga ne dvesianti medūza, bet kažkoks plastikas, plastikinis maišas. Nieko stebėtina. Vandenyne apstu plastikinių daiktų. Ji kapstė tol, kol suėmusi už kampo galėjo ištraukti maišą lauk. Jis buvo sunkesnis, nei ji tikėjosi, supleišėjęs plastikinis maisto produktų šaldymo maišelis, aplipęs vėžagyvių inkrustacijomis. Matyt, ilgai buvo jūroje, pamanė ji. Viduje buvo kažkas raudonas, turbūt šiukšlės, išmestos per bortą arba paliktos po iškylos ar vakarėlio paplūdimyje. Jūra nuolat išmeta į krantą tokių daiktų, o paskui susišluoja juos atgal: meškerių valų, plūdžių, alaus skardinių, tamponų, „Nike“ sportbačių. Prieš keletą metų žmonės vis rasdavo ant smėlio nutrauktų žmogaus pėdų. Visoje Vankuverio salos pakrantėje. Viena gulėjo krante kaip tik šitoje vietoje. Niekas negalėjo paaiškinti, kas atsitiko kitoms kūno dalims. Ruta bijojo net pagalvoti, kas ten pūva maišo viduje, ir švystelėjo jį tolyn į paplūdimį. Grįždama namo paims ir išmes.

2.

– Kas čia? – išgirdo ji vyro balsą iš prieškambario.

Ruta virė pietus ir itin susikaupusi pjaustė morkas.

– Aš klausiu apie šitą, – pakartojo Oliveris, kai ji nieko neatsakė.

Ji pakėlė akis. Vyras stovėjo virtuvės tarpduryje ir laikė pirštais suėmęs didelį apiplyšusį maisto šaldymo maišą. Ji buvo palikusi jį prieangyje, ketino įmesti į šiukšlių konteinerį, bet pamiršo.

– Išmesk, – tarė ji. – Čia šiukšlės. Radau pajūryje. Tik jau nenešk į vidų.

Kodėl reikia viską aiškinti?

– Bet viduje kažkas yra, – neatlyžo jis. – Ar nenori sužinoti kas?

– Ne, – atsakė jina. – Pietūs jau beveik gatavi.

Oliveris vis tiek įnešė maišą į vidų ir padėjo ant virtuvės stalo pribarstydamas smėlio. Kitaip jis negalėjo. Tokia buvo jo prigimtis – jam viską reikėdavo išsiaiškinti, viską išardyti, o kartais net ir surinkti atgal į krūvą. Jų šaldiklis buvo prigrūstas plastikinių indelių su katino atneštais paukšteliais, kirstukais ir kitais mažais lavonėliais, paruoštais skrosti ir kimšti.

– Čia ne vienas maišas, – pranešė jis, atsargiai atsegęs pirmąjį ir atidėjęs į šalį. – Čia keli maišeliai, sudėti vienas į kitą.

Susidomėjęs šurmuliu, katinas liuoktelėjo ant stalo norėdamas prisidėti. Jam nebuvo leidžiama lipti ant stalo. Katinas turėjo vardą, Šrėdingeris, bet jie niekada jo taip nevadindavo. Oliveris vadino jį Pestūnu, kartais sutrumpindamas iki Pesto. Katinas nuolat krėtė visokias eibes, vidury virtuvės skersdavo voveres, o jų mažus blizgančius vidurius, inkstus ir žarnas, palikdavo prie pat jų miegamojo durų, ir Ruta, eidama naktį į vonią, basomis kojomis ant jų užmindavo. Katinas su Oliveriu buvo vienoje komandoje.

Jeigu Oliveris lipdavo į viršų, katinas sekdamo jam iš paskos. Kai Oliveris nulipdavo valgyti, katinas irgi pėdindavo žemyn. Kai Oliveris išeidavo į lauką nusilengvinti, katinas irgi išsmukdamo pro duris to paties. Dabar Ruta žiūrėjo, kaip jie abu tyrinėja plastikinio maišo turinį. Ji iš anksto raukėsi laukdamo, kol pasklis pūvančių kažkieno iškylos išėdų smarvė ar dar blogiau – apnuodys gardžius valgių kvapus. Ypač lęšių. Vakarienei ji pataisė lęšių sriubos ir mišrainės ir ką tik įbėrė rozmarinų.

– Gal malonėtum tas atmatas darinėti prieangyje?

– Pati atsinešei, – atsakė vyras. – Nemanau, kad čia atmatos.

Per daug tvarkingai suvyniota. – Ir jis toliau atsargiai lukšteno radinį nelyginant teismo medicinos ekspertas.

Ruta patraukė nosim, bet užuodė tik smėlio, druskos ir jūros kvapą.

Staiga Oliveris nusikvatojo:

– Žiūrėk, Pestūne! Čia tau! „Hello Kitty“ priešpiečių dėžutė!

– Dėl Dievo meilės, – dabar jau apimta neviltilies meldė Ruta.

– Ir viduje kažkas yra...

– Aš rimtai tavęs prašau. Nereikia jos čia atidaryti. Išsinešk lauk...

Bet buvo per vėlu.

3.

Jis išlygino maišelius ir sudėjo juos vieną ant kito nuo didžiausio iki mažiausio, o paskui dėžutės turinį suskirstė į tris nedideles krūveles: pluoštelis ranka rašytų laiškų, stora įrišta knyga su nubluku siu raudonu viršeliu, senovinis masyvus rankinis laikrodis su martiniu juodu ciferblatu ir švytinčia skale. Šalia gulėjo „Hello Kitty“ priešpiečių dėžutė, apsaugojusi turinį nuo ardančio jūros poveikio.

Katinas uostinėjo dėžutę. Ruta paėmė jį nuo stalo ir numetė ant žemės, tada ėmėsi apžiūrinėti ant stalo išdėliotus radinius.

Laiškai buvo rašyti japonų kalba. Raudonos knygos viršelyje buvo prancūziškas užrašas. Įrašo ant laikrodžio nugarėlės buvo neįmanoma perskaityti, tad Oliveris išsitraukė savo aifoną ir jame įtaisytu mikroskopu apžiūrėjo, kas išgraviruota.

– Turbūt čia irgi parašyta japoniškai, – nusprendė jis.

Ruta pavartė laiškus, primargintus išblukusių mėlynu rašalu išvedžiotų hieroglifų.

– Rašyta seniai ir skubant. Gražu, bet neperskaitau nė žodžio. – Ji padėjo laiškus ir paėmė iš jo laikrodį. – Taip, – pasakė. – Japoniški skaitmenys. Bet ne data. *Jon, nana, san, hači, nana.* Keturi, septyni, trys, aštuoni, septyni. Gal serijos numeris?

Prisidėjusi laikrodį prie ausies pasiklausė, ar tiks, bet jis neveikė. Padėjusi laikrodį paėmė skaisčiai raudoną dėžutę. Dėl šitos raudonos spalvos, prasišvietusios pro maišelio įplyšimus, ji palaiškė maisto šaldymo maišelį nuodinga medūza. Kiek laiko dėžutė plaukiojo po vandenyną, kol bangos išplovė ją į krantą? Jos dangtis buvo apjuostas gumos tarpikliu. Paėmusi į rankas knygą, Ruta nustebė, kad ji tokia sausa; viršelis minkštas ir aprintas, nučiupinėti kampai suapvalėję. Prisidėjusi kraštą prie nosies, ji užuodė pelėsių ir dulkių kvapą. Žvilgtelėjo į pavadinimą.

– *À la recherche du temps perdu*, – perskaitė. – Marselis Prustas.

4.

Jie mėgo knygas, visokias knygas, o ypač senas, ir jų namuose jų buvo galybė. Knygos buvo visur – sugrūstos į lentynas ir sukrautos ant grindų, kėdžių, laiptų pakopų, bet nei Rutai, nei

Oliveriui jos nekludė. Ruta buvo rašytoja, o rašytojams, kaip tvirtino Oliveris, privalu turėti kačių ir knygų. Tiesą sakant, knygų pirkimas jai buvo tarsi paguoda atsikėlus į šitą atokią salą pačiame Tuštumos sąsiaurio viduryje, kur viešoji biblioteka telpa į drėgną kambarėlį virš bendruomenės susirinkimų salės, visada sausakimšos vaikų. Joje, be daugybės paauglišių knygų užlankstytais kampučiais ir kelių bestselerių suaugusiems, buvo apstu literatūros apie sodininkystę, konservavimą, maisto produktų apsaugą, alternatyviąją energiją, alternatyviuosius gydymo metodus ir alternatyvųjį mokslą. Ruta ilgėjosi miesto bibliotekų knygų gausos ir įvairovės, tylios jų erdvės, ir kai jie su Oliveriu atsikraustė į mažą salelę, abu sutarė, kad ji galės užsisakyti kokią tik panorėjusi knygą, tad taip ji ir darė. Jos buvo skirtos Rutos parengiamajam darbui, bet galiausiai Oliveris perskaitydavo beveik visas tas knygas, o ji tik vieną kitą. Jai tiesiog patiko matyti jas aplinkui. Tačiau neseniai ji pastebėjo, kad nuo drėgno jūros oro knygų puslapiai išbrinko, o nugarėlėse įsiveisė cukriniai žvyninukai. Atvertus knygą pakvipdavo žeme. Tai ją liūdino.

– Prarasto laiko beieškant, – išvertė ji knygos pavadinimą, patamsėjusiomis iškiliomis aukso raidėmis užrašytą ant raudonos medžiaginės nugarėlės. – Aš jos nesu skaičiusi.

– Ir aš ne, – pasakė Oliveris. – Bet kažin ar bandysiu skaityti prancūziškai.

– Hm, – numykė ji pritardama, bet vis dėlto atsivertė knygą, norėdama pasižiūrėti, ar galės suprasti bent keletą eilučių. Tikėjosi pamatyti nuo laiko patamsėjusį popierių su senoviniu šriftu, tad buvo tiesiog užklypta iš netyčių, išvydusi paaugliška rašysena violetiniu rašalu primargintus puslapius. Jai tai pasirodė nelyginant koks išniekinimas, ir sukrėsta ji vos neišmetė knygos iš rankų.

5.

Spausdintas tekstas yra nuspėjamas ir beasmenis, mechaniškai perduodantis informaciją skaitytojo akiai.

Rašysena, atvirkščiai, priešinasi akiai, atskleidžia savo prasmę iš lėto ir yra intymi kaip prisilietimas prie odos.

Ruta įsižiūrėjo į puslapį. Dauguma violetinių žodžių buvo angliški, tik kur ne kur įterpti japoniški hieroglifai, bet jos akis pagavo ne tiek prasmę, kiek pojūtį, miglotą ir jaudinantį, bylojantį apie rašančiosios asmenybę. Pirštai, laikę violetinio gelio rašiklį, greičiausiai buvo mergaitės, paauglės. Jos rašysena, tie kilpuoti violetiniai ženklai, įsispaudę lape, atspindėjo jos nuotakas ir rūpesčius, ir tą pačią akimirką, kai Ruta juos pamatė, ji jau žinojo, kad mergaitės pirštų galiukai buvo violetiniai ir drėgni ir kad ji buvo nusikramčiusi nagus iki gyvuonies.

Ruta, dar labiau prisikišusi, tyrinėjo raides. Jos buvo apskritos ir išvedžiotos kiek atsainiai (tokia turbūt ir pati mergaitė), tačiau daugmaž stačios ir spėriu žingsniu narsiai žygiavo per puslapį – neskubėdamos, bet ir negaišiodamos. Kartais puslapio gale jos sulipdavo viena su kita, kaip žmonės besispraudžiantys į liftą ar metro traukinį prieš pat užsidarant durims. Rutą pagavo smalsumas. Akivaizdu, jog tai vienokio ar kitokio pobūdžio dienoraštis. Ji dar kartą apžiūrėjo viršelį. Ar jai dera skaityti, kas čia parašyta? Apsisprendusi atsivertė pirmą puslapį, jausdama neįveikiamą smalsumą, tarytum seklė ar vujaristė. Rašytojai mėgsta kaišioti nosis į kitų žmonių reikalus. Rutai šis jausmas taip pat buvo pažįstamas.

„Sveiki! – perskaitė ji. – Mano vardas Nao, ir aš esu laiko būtis. Ar žinote, kas yra laiko būtis?..“

6.

– Plūduriai, – tarė Oliveris. Jis tyrinėjo vėžiagyvius, kuriais buvo apaugęs plastikinio maišo viršus. – Negaliu patikėti.

Ruta pakėlė akis nuo knygos.

– Na taip, – tarė ji. – Arba išmesta už borto. Jos rankose knyga atrodė šilta, ir ji norėjo skaityti toliau, bet išgirdo save sakant: – Beje, koks skirtumas?

– Plūduriai yra atsitiktiniai jūroje plūduriuojantys daiktai. O kiti gali būti kažkieno tyčia išmesti už borto. Taigi šiuo atveju gal ir tavo tiesa, tai bus išmesti už borto daiktai. – Jis padėjo maišą ant stalo. – Atrodo, prasideda.

– Kas prasideda?

– Šiukšlių dreifas, – atsakė jis. – Atsiskiriantis nuo Ramiojo vandenyno srovės...

Jo akys žibėjo, ir Ruta suprato, kad jis susijaudinęs. Ji pasidėjo knygą ant kelių.

– Kokios srovės?

– Yra vienuolika didelių planetos srovių, – paaiškino jis. – Dvi iš jų ateina pas mus tiesiai iš Japonijos ir išsiskiria prie pat Britų Kolumbijos pakrantės. Mažesnioji, Aleutų srovė, teka į šiaurę, Aleutų salų link. Didesnioji srūva į pietus. Ji kartais vadinama Vėžlių sūkuriu, nes vėžliai naudojami ja migruodami iš Japonijos į Bachą.

Jis iškėlė rankas, brėždamas ore didelį apskritimą. Katinas, kuris jau buvo užmigęs ant stalo, matyt, pajuto jo susijaudinimą, nes atmerkęs vieną žalią akį stebėjo jį.

– Įsivaizduok Ramųjį vandenyną, – tarė Oliveris. – Vėžlių sūkurys teka pagal laikrodžio rodyklę, o Aleutų srovė prieš. – Rankomis jis piešė didelius vandenyno tėkmių puslankius ir spirales.

– Ar čia ne tas pats, kas Kurosijo?

Apie Kurosijo jis jau buvo jai pasakojęs. Ji dar vadinama Juodąja srove, ir su ja šiltas tropinis vanduo iš Azijos atkeliauja į šiaurvakarinę Ramiojo vandenyno pakrantę.

– Ne visai, – papurtė galvą Oliveris. – Šitos srovės yra didesnės. Tarytum pluoštas srovių. Įsivaizduok gyvačių žiedą, kur kiekviena įsikandusi kitos uodegą. Kurosijo yra viena iš keturių ar penkių srovių, sudarančių Vėžlių sūkurį.

Ji linktelėjo. Užsimerkusi bandė įsivaizduoti gyvates.

– Kiekviena srovė sukasi tam tikru greičiu, – dėstė jis toliau. – Apsisukimo periodas vadinamas tonu. Ar ne gražu? Tarytum sferų muzika. Ilgiausias apsisukimo periodas yra trylika metų, ir tai pagrindinis tonas. Vėžlių sūkurys, apsisukantis per šešerius su puse metų, yra pusės tono. Aleutų srovė apeina ratą per trejus metus ir yra ketvirčio tono. Srovių plukdomos laivo nuolaužos vadinamos plūduriais. Pasilikdamos srovės orbitoje, jos sudaro dalį srovės atminties. Pagal šiukšlių pasitraukimo iš srovės rodiklius nustatoma plūdurio pusėjimo trukmė...

Oliveris paėmė nuo stalo „Hello Kitty“ priešpiečių dėžutę ir pavartė rankose.

– Visi šie daiktai, regis, bus iš japonų namų, cunamio nublokštų į jūrą. Jų kelias jau buvo sekamas, ir žmonės numatė, kad jūra išplaus juos į mūsų krantą. Tik, manau, tai prasidėjo anksčiau, nei tikėtasi.